
Obsah

Předmluva	v
Seznam označení	xiii
1 Základní pojmy	1
1.1 Matice a vektory	1
1.2 Skalární součin, norma a ortogonalita	8
1.3 Vektorové normy a standardní skalární součin	11
1.4 Projekce a projektory	14
1.5 Vzdálenost vektoru od podprostoru	16
1.6 Matice jako lineární zobrazení	18
1.7 Maticové normy	20
1.8 Jordanova věta	25
2 Schurova věta	35
2.1 Schurova věta	35
2.2 Důsledky Schurovy věty	39
2.3 Reálný Schurův rozklad	44
2.4 Funkce matic	47
3 Ortogonální transformace a QR rozklady	53
3.1 Givensovy rotace v $\mathbb{R}^n$	53
3.2 Householderovy reflexe v $\mathbb{R}^n$	57
3.3 Givensovy rotace v $\mathbb{C}^n$	59
3.4 Householderovy reflexe v $\mathbb{C}^n$	60
3.5 QR rozklad	61
3.5.1 QR rozklad užitím Givensových rotací	63
3.5.2 QR rozklad užitím Householderových reflexí	65
3.5.3 QR rozklad a Gram-Schmidtův ortogonalizační proces	66
3.5.4 Implementace Gram-Schmidtova procesu	67
3.5.5 Numerická stabilita QR rozkladu	70
3.5.6 Cena výpočtu Gram-Schmidtova procesu a QR rozkladu	74
3.6 Arnoldiho algoritmus	76
3.7 Řádkově orientovaný Gram-Schmidtův proces	78
3.8 QR rozklad se sloupcovou pivotací	80

3.8.1	Householderův QR rozklad se sloupcovou pivotací	82
3.8.2	Gram-Schmidtův QR rozklad se sloupcovou pivotací	83
4	LU rozklad a jeho numerická analýza	89
4.1	Prostá Gaussova eliminace a LU rozklad	90
4.2	Gaussova eliminace s částečnou pivotací	94
4.2.1	Maticový zápis Gaussovy eliminace s částečnou pivotací	96
4.3	Numerická analýza Gaussovy eliminace	98
4.3.1	Citlivost systému lineárních rovnic na změny vstupních dat	98
4.3.2	Numerická stabilita Gaussovy eliminace s částečnou pivotací	99
4.4	Choleského rozklad hermitovské pozitivně definitní matice	101
4.5	Rozklady hermitovských indefinitních matic	103
4.6	Zpětná stabilita Choleského rozkladu	105
4.7	Iterační zpřesnění Gaussovy eliminace	106
4.8	Výpočetní náklady Gaussovy eliminace	107
4.9	Gaussova eliminace pro velké řídké úlohy	108
4.9.1	Pivotace versus zaplnění	108
4.9.2	Grafy a matice	109
4.9.3	Základní výpočetní rozdíl mezi LU a Choleského rozkladem	112
4.9.4	Software	113
4.10	Srovnání LU a QR rozkladu pro řešení soustav rovnic	113
4.11	Algoritmické zápisy LU faktorizace	114
5	Singulární rozklad	121
5.1	Motivace – spektrální rozklad matice	121
5.2	Zavedení singulárního rozkladu a jeho vlastnosti	123
5.2.1	Vztahy mezi spektrálními rozklady matic A^*A a AA^*	123
5.2.2	Věty o singulárním rozkladu	125
5.2.3	Výpočet singulárního rozkladu	128
5.3	Použití singulárního rozkladu	129
5.3.1	Inverze a pseudoinverze matice	130
5.3.2	Normy a podmíněnost matice	131
5.3.3	Aproximace maticí nižší hodnosti	132
5.4	Jednoznačnost singulárního rozkladu	135
5.5	Singulární rozklad normální matice	136
5.6	Numerická hodnota matice	137
5.6.1	Numerická hodnota matice bez použití SVD	137
5.7	Použití SVD na kompresi dat	140
5.8	Polární rozklad a exponenciální tvar čtvercové matice	142
5.9	CS rozklad bloků unitární matice	143
5.10	Vzdálenost mezi podprostory a kanonické úhly	146
6	Úlohy nejmenších čtverců	151
6.1	Problém nejmenších čtverců (LS)	152
6.2	Metody řešení LS (plná sloupcová hodnota)	155
6.2.1	Řešení LS pomocí QR rozkladu	155
6.2.2	Řešení LS pomocí soustavy normálních rovnic	157

6.2.3	Řešení LS pomocí rozšířené soustavy rovnic	158
6.3	Řešení LS v obecném případě	159
6.4	Řešení LS pomocí QR rozkladu v obecném případě	160
6.5	Ill-posed problémy a regularizace	161
6.6	Total least squares – úplný problém nejmenších čtverců	164
6.6.1	Existence a jednoznačnost řešení	164
6.6.2	Core problém	166
7	Částečný problém vlastních čísel	171
7.1	Arnoldiho metoda	171
7.2	Lanczosova metoda	174
7.2.1	Základní vlastnosti	175
7.2.2	Chování Lanczosovy metody v konečné aritmetice	178
7.3	Golub-Kahanova iterační bidiagonalizace	181
7.4	Jacobiho matice a další souvislosti	186
8	Metoda sdružených gradientů	191
8.1	Minimalizace kvadratického funkcionálu	192
8.2	Konvergence metody sdružených gradientů	195
8.3	Předpodmínění	199
8.3.1	Neúplný Choleského rozklad	201
8.4	Vztah mezi CG a Lanczosovým algoritmem	202
8.5	Volba počáteční aproximace řešení	204
8.6	Zastavovací kritéria	205
8.7	Vliv konečné aritmetiky	207
9	Metody Krylovových podprostorů	213
9.1	Klasické iterační metody	213
9.1.1	Konvergenční analýza klasických iteračních metod	214
9.1.2	Příklady klasických iteračních metod	215
9.2	Krylovovské metody	216
9.3	Krylovovské metody nad ortogonální bází	219
9.3.1	Zobecněná metoda minimálních reziduí (GMRES)	219
9.3.2	Metoda ortogonálních reziduí (FOM)	222
9.4	Krylovovské metody nad biortogonální bází	222
9.4.1	Nehermitovský Lanczosův algoritmus	223
9.4.2	Metoda bikonjugovaných gradientů (BiCG)	224
9.5	Sdružené gradienty a normální rovnice	226
9.5.1	CGNR	226
9.5.2	CGNE	227
9.6	Metoda LSQR	228
9.7	Faber-Manteuffelova věta	229
9.8	Předpodmínění, kritéria zastavení, volba x_0	232
	Slovo na závěr	235
	Řešení cvičení	237

Literatura	291
Software a knihovny matic	301
Seznam algoritmů	303
Rejstřík	305